



Perifériára szorulva: Társadalmi jól-lét deficit egy halmozottan hátrányos kistérség példáján

Schuchmann Júlia, PhD
Tudományos segédmunkatárs

MTA KRTK RKI NYUTO
MRTT XII. Vándorgyűlés
Veszprém, 2014 november 27-28

Az előadás tárgya és célja

Az előadás tárgya, a társadalmi jól-lét hiánya a halmozottan hátrányos Fehérgyarmati kistérségben

Az előadás céljai:

1. Megvizsgálni, a társadalmi jól-lét hiányát a fehérgyarmati kistérségben (mely dimenziókban és hogyan jelentkezik)
2. Összevetni a kistérség társadalmi jól-lét mutatóit a nem hátrányos térségek (vidéki nagyvárostérségek) hasonló mutatóival
3. Összegezni, a társadalmi jól-lét hiányát, újratermelő és okozó mechanizmusokat.

„Társadalmi konfliktusok- Társadalmi jól-lét és biztonság
Versenyképesség és társadalmi fejlődés” TÁMOP

Konzorciumvezető: Kodolányi János Főiskola

Kutatásvezető: Prof. Dr. Szirmai Viktória

„Jól-lét deficitek és társadalmi konfliktusok hátrányos helyzetű
vidéki térségekben” c. alprojekt

Kutatásvezető: Dr. Tímár Judit

-1600 fős minta, kistérségenként 400 fő lekérdezése

4 db LHH-s kistérség: sarkadi, sásdi, sárbogárdi, fehérgyarmati

-kistérségenként 30 db strukturált mélyinterjú

Interjúzás: 2014 májusától-2014 szeptemberéig

A fehérgyarmati kistérség bemutatása néhány statisztikai mutatón keresztül....

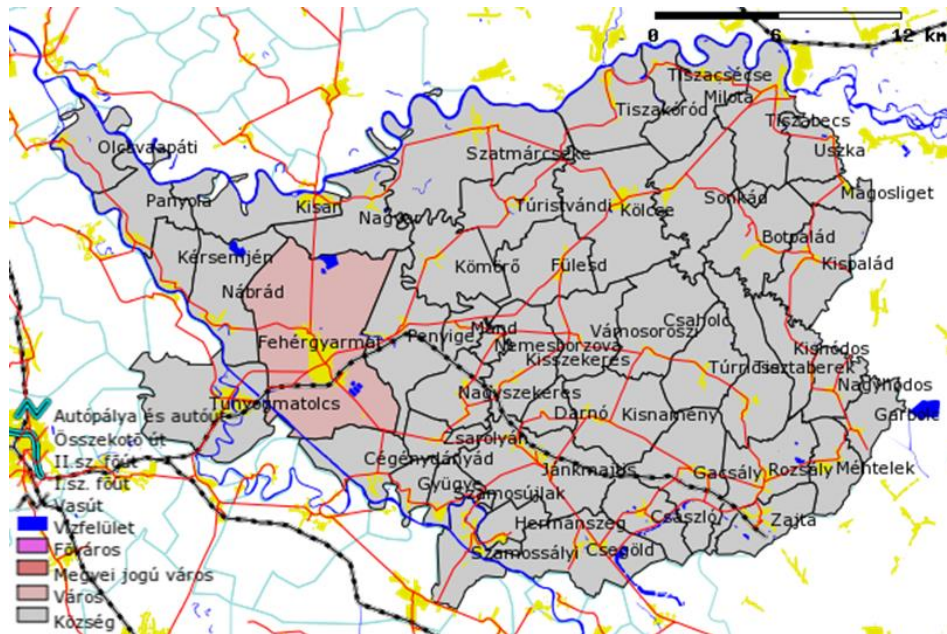


A vizsgált terep..

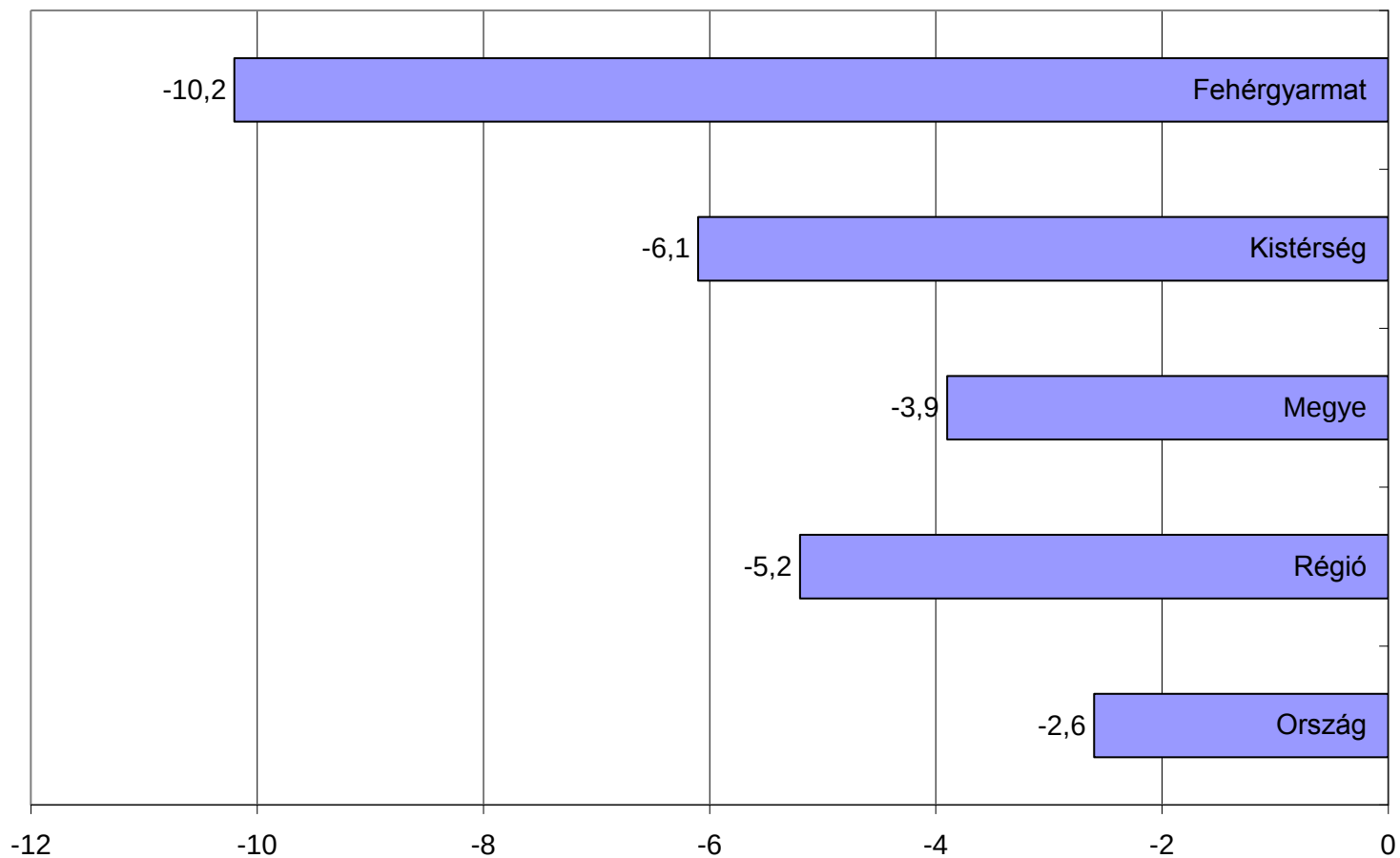


- Periférikus elhelyezkedésű, de 2 országgal is határos
- A kistérség „nagy” :49 település tartozik hozzá
- Kistérség központ: Fehérgyarmat
- Népességszáma (2013): 39 412 fő

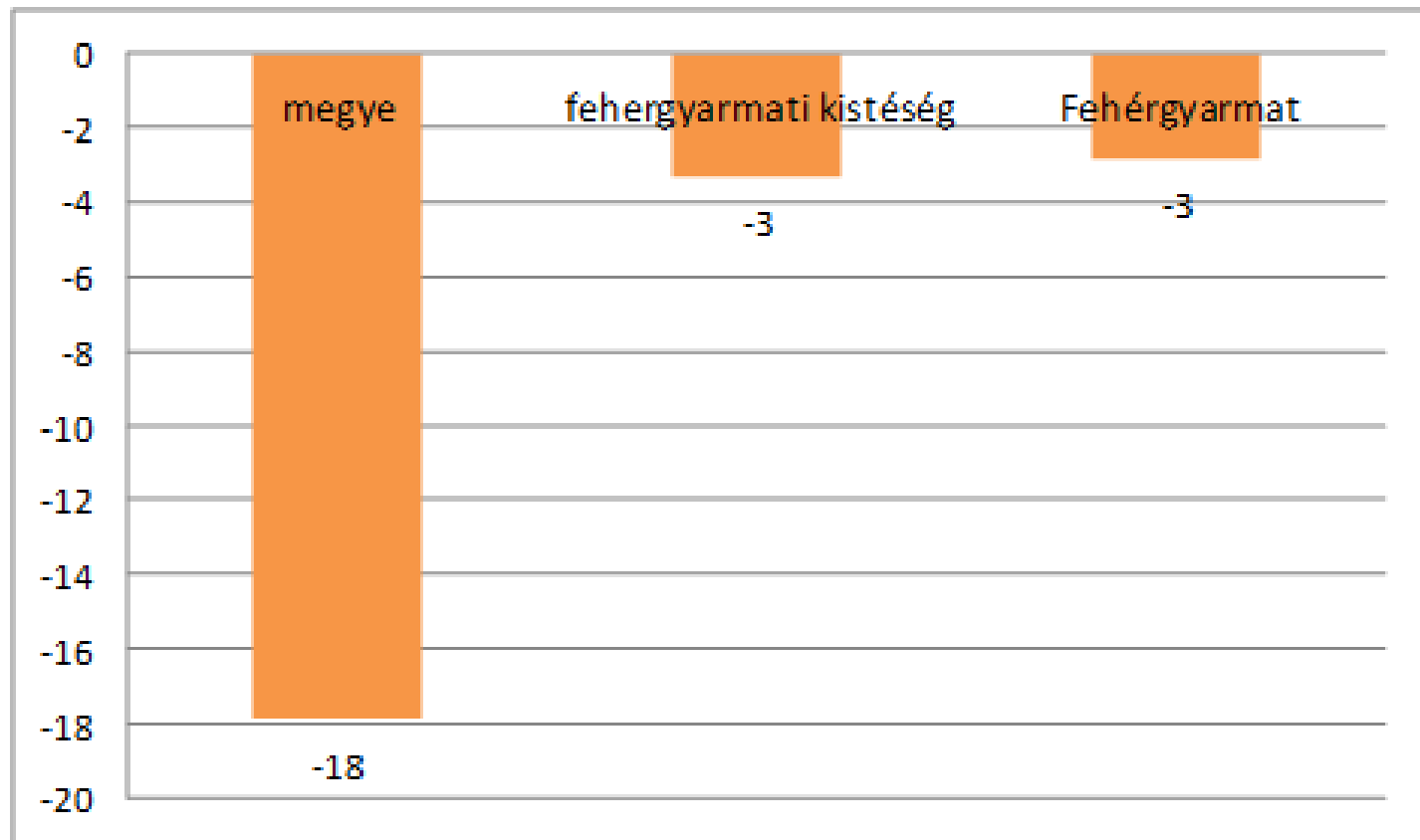
- Rossz elérhetőségű-autópálya elkerüli
- Bp.-től való távolsága nem csak földrajzi, hanem a társadalmi-gazdasági értelemben is nagy



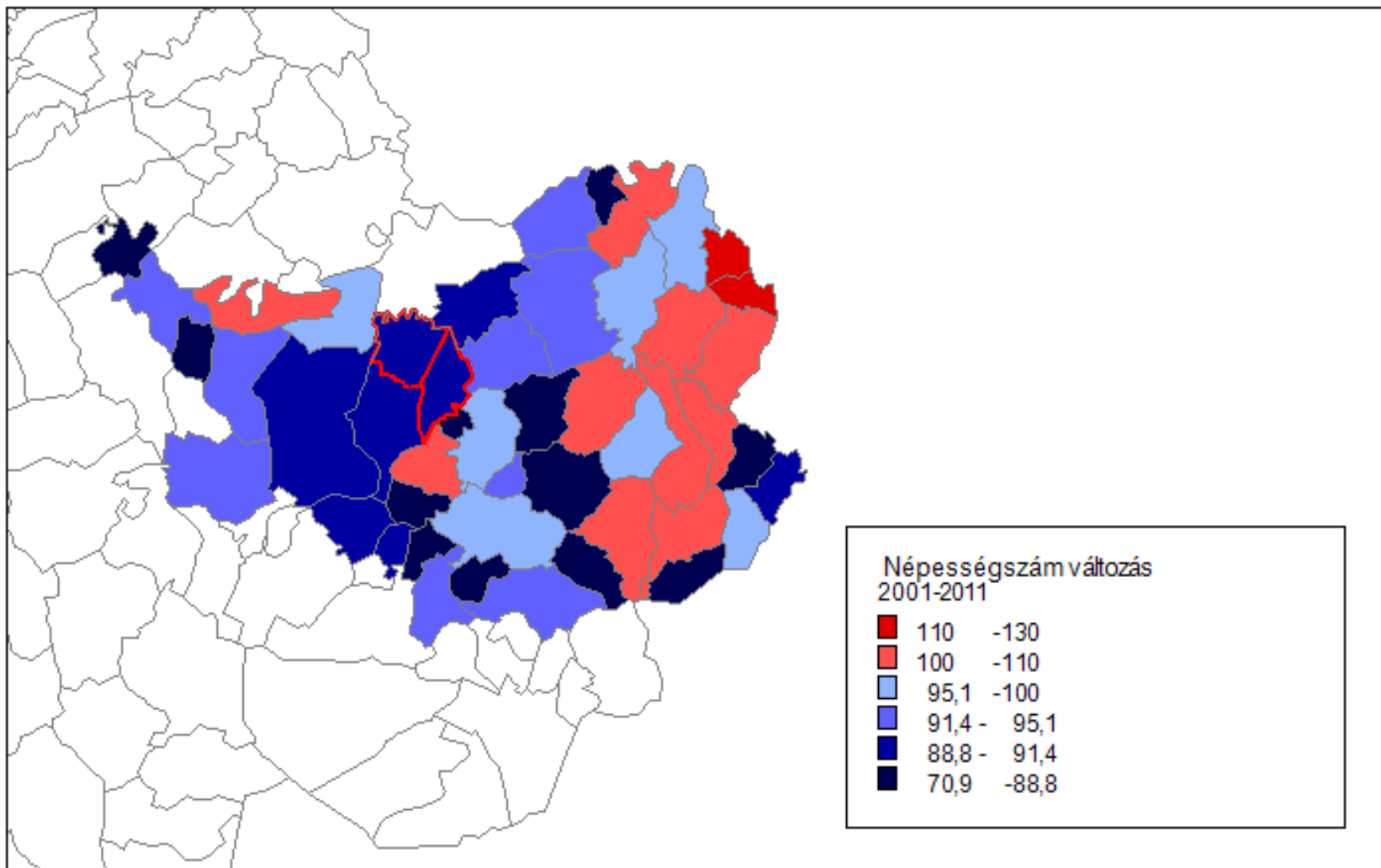
Népességszám változás, 2001-2011, %



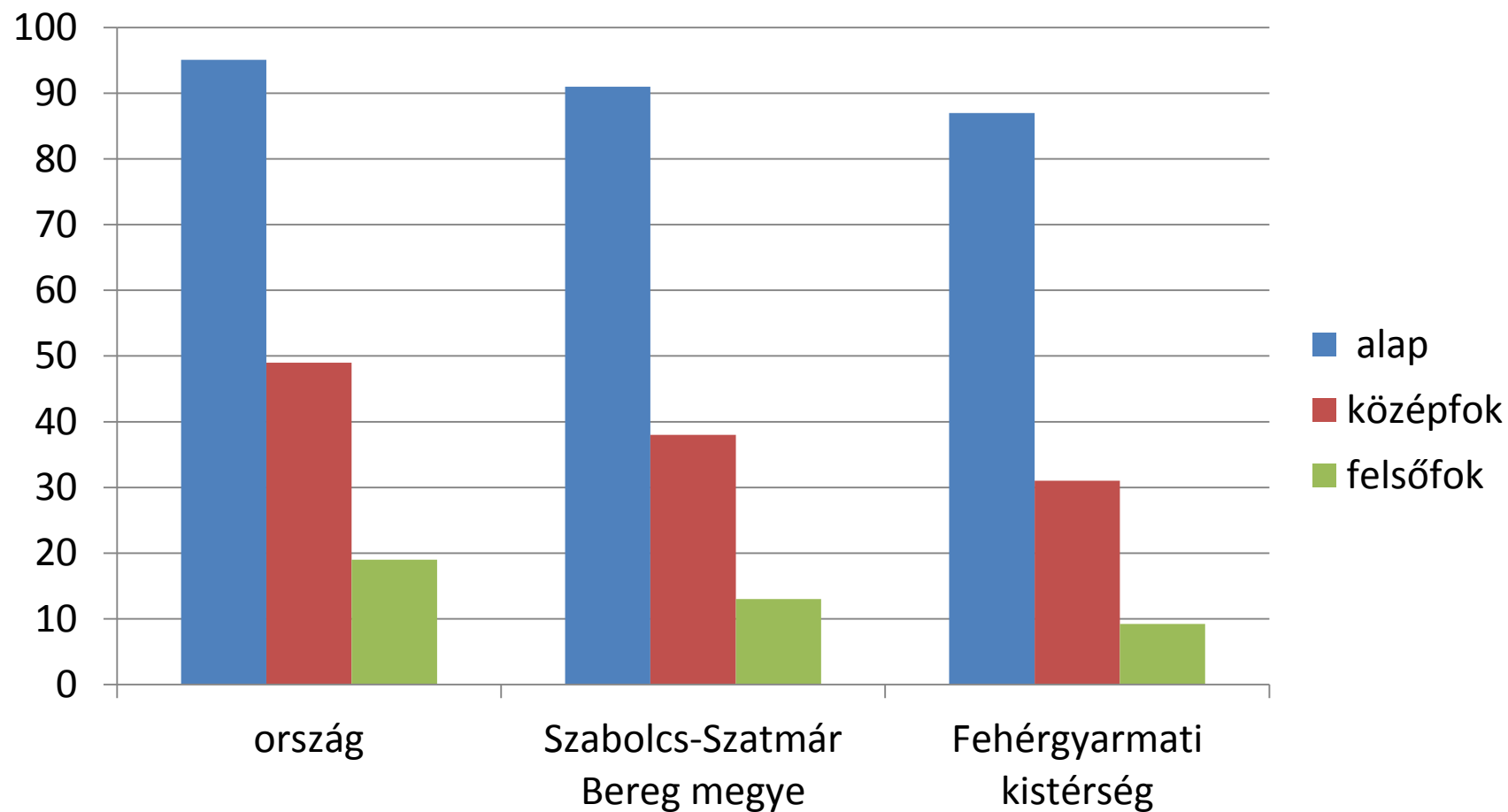
Vándorlási különbözet alakulása 2001 és 2011 között, (ezer fő)



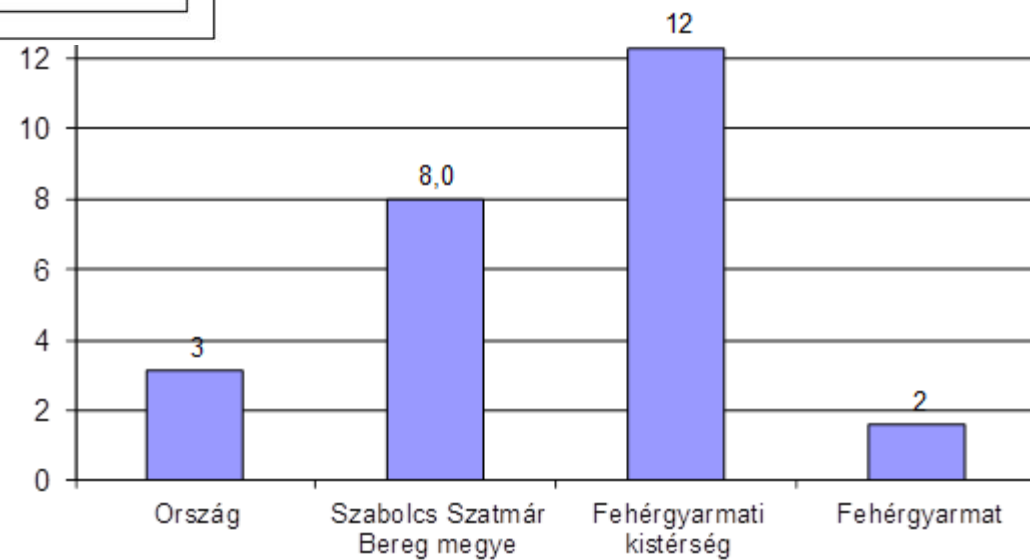
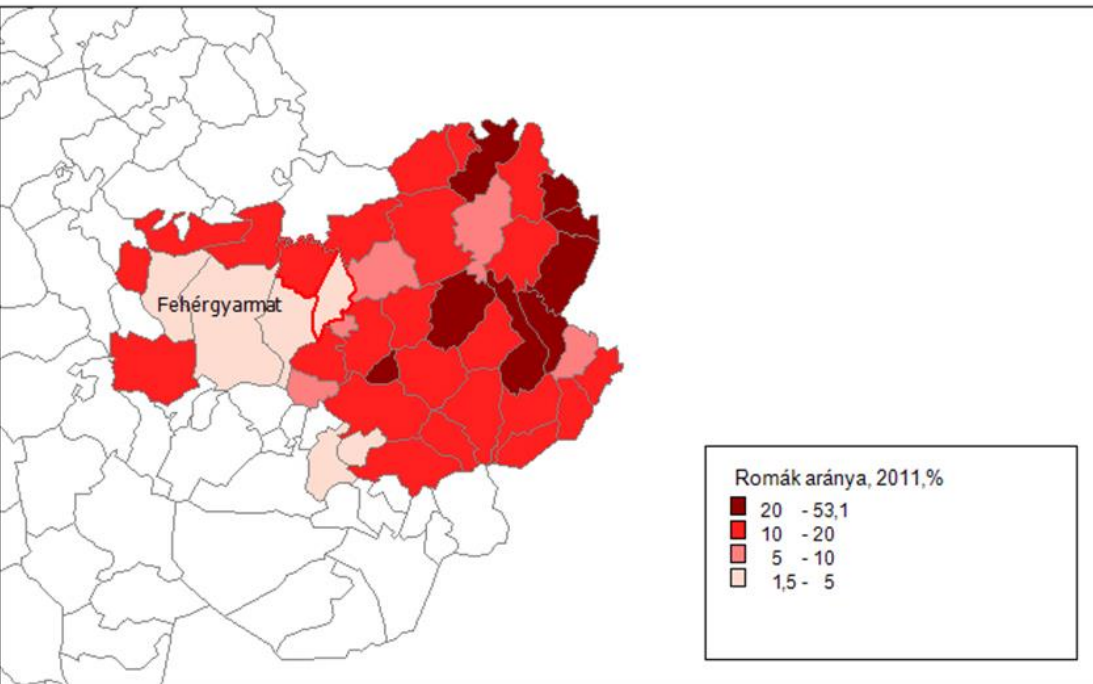
Népességszám változás 2001-2011 között, %



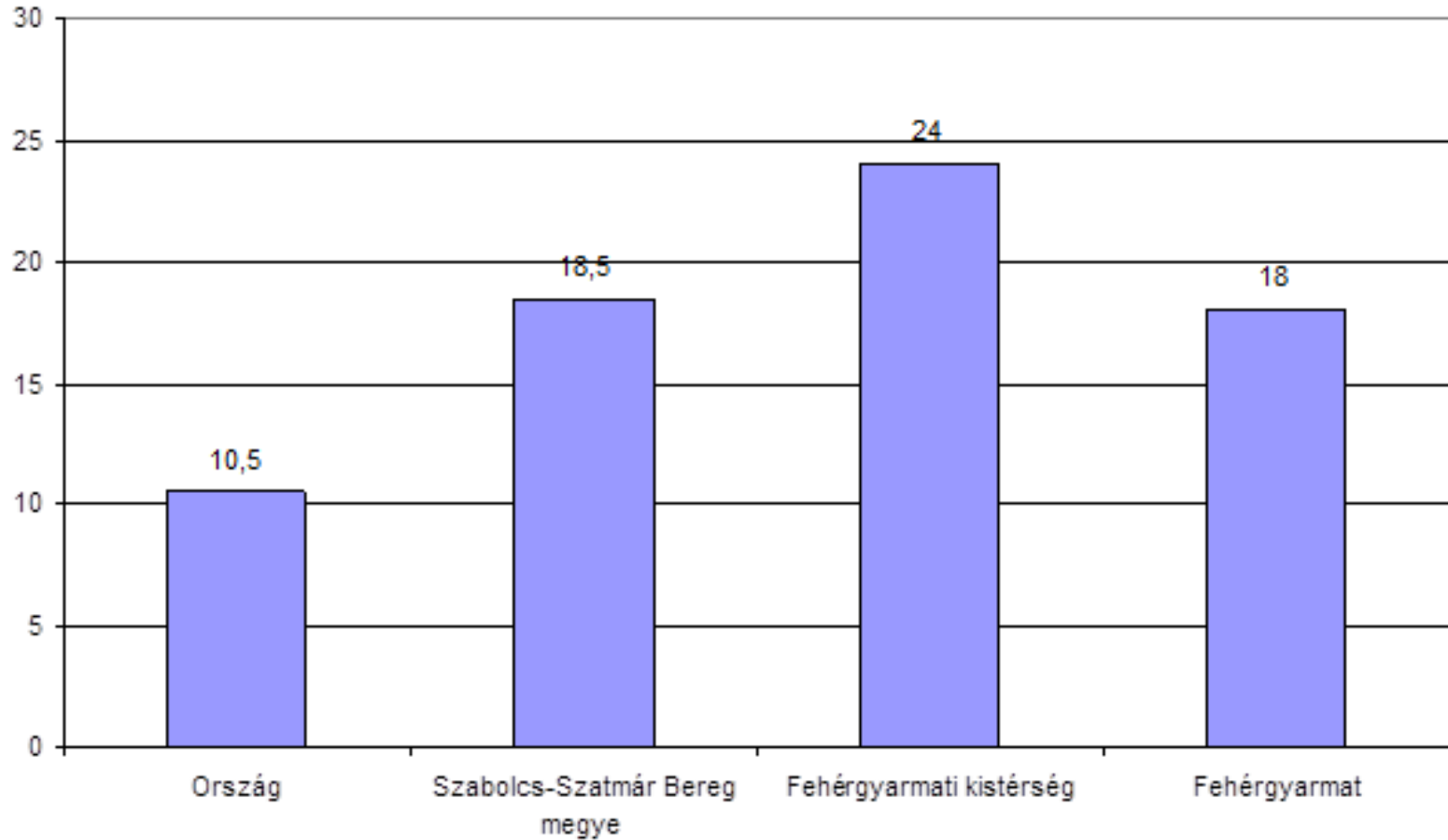
Iskolai végzettség, 2011



Romák aránya, 2011,%



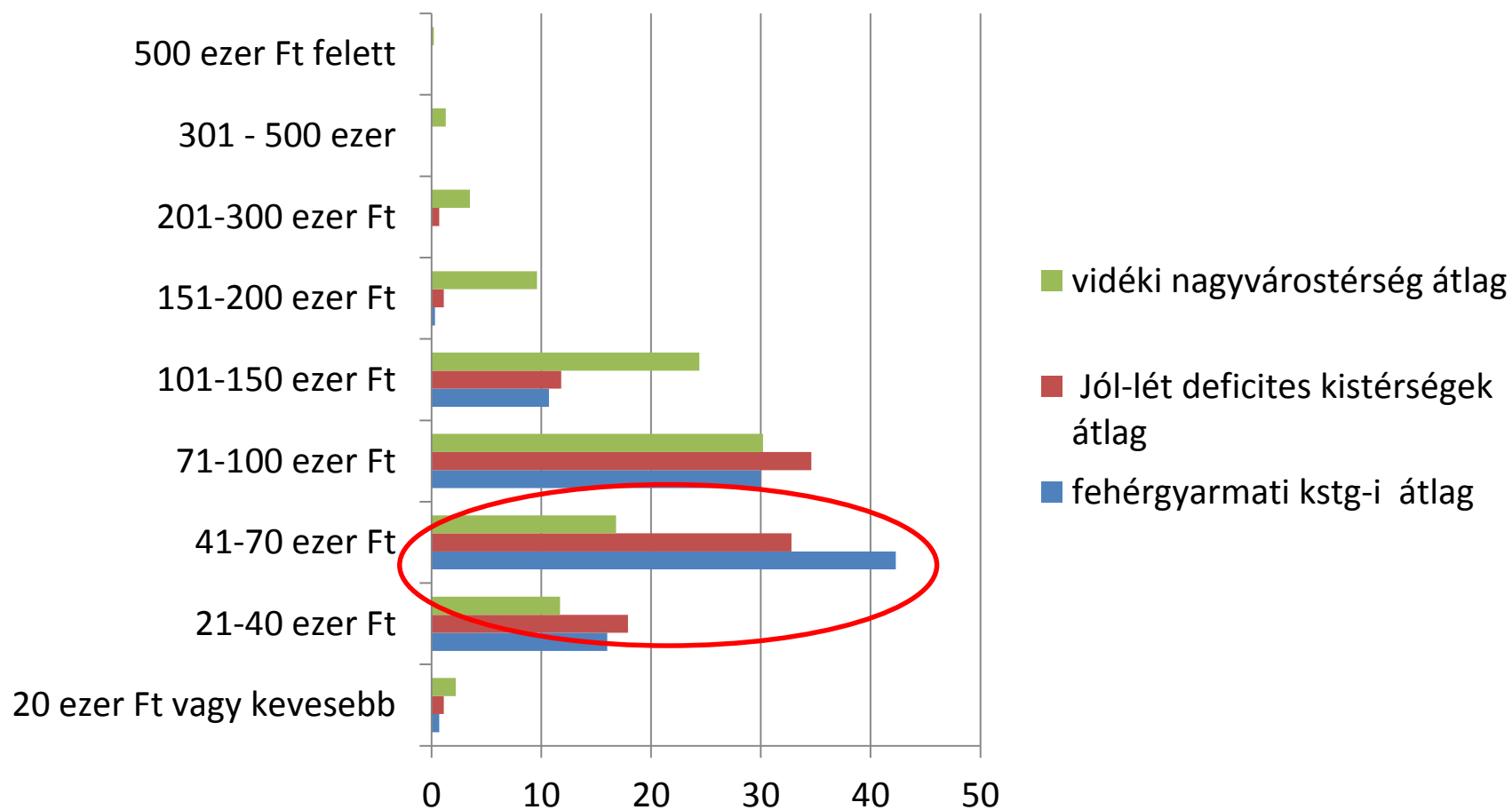
Munkanélküliségi ráta, 2011



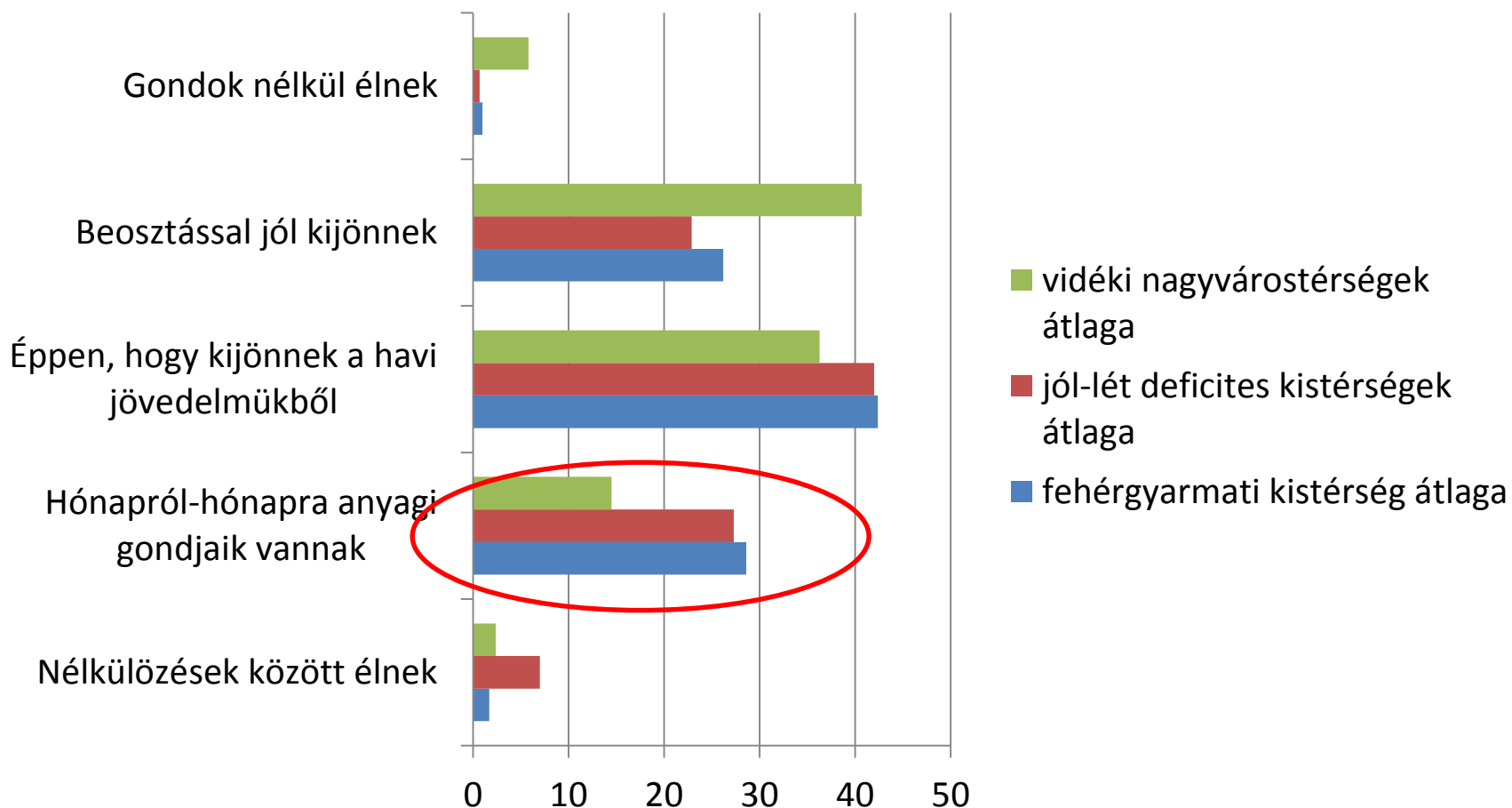
A kistérségben élők anyagi, fizikai és mentális
jól-léte az empirikus kutatási eredmények
alapján

(N=400;N=1600; N= 5000)

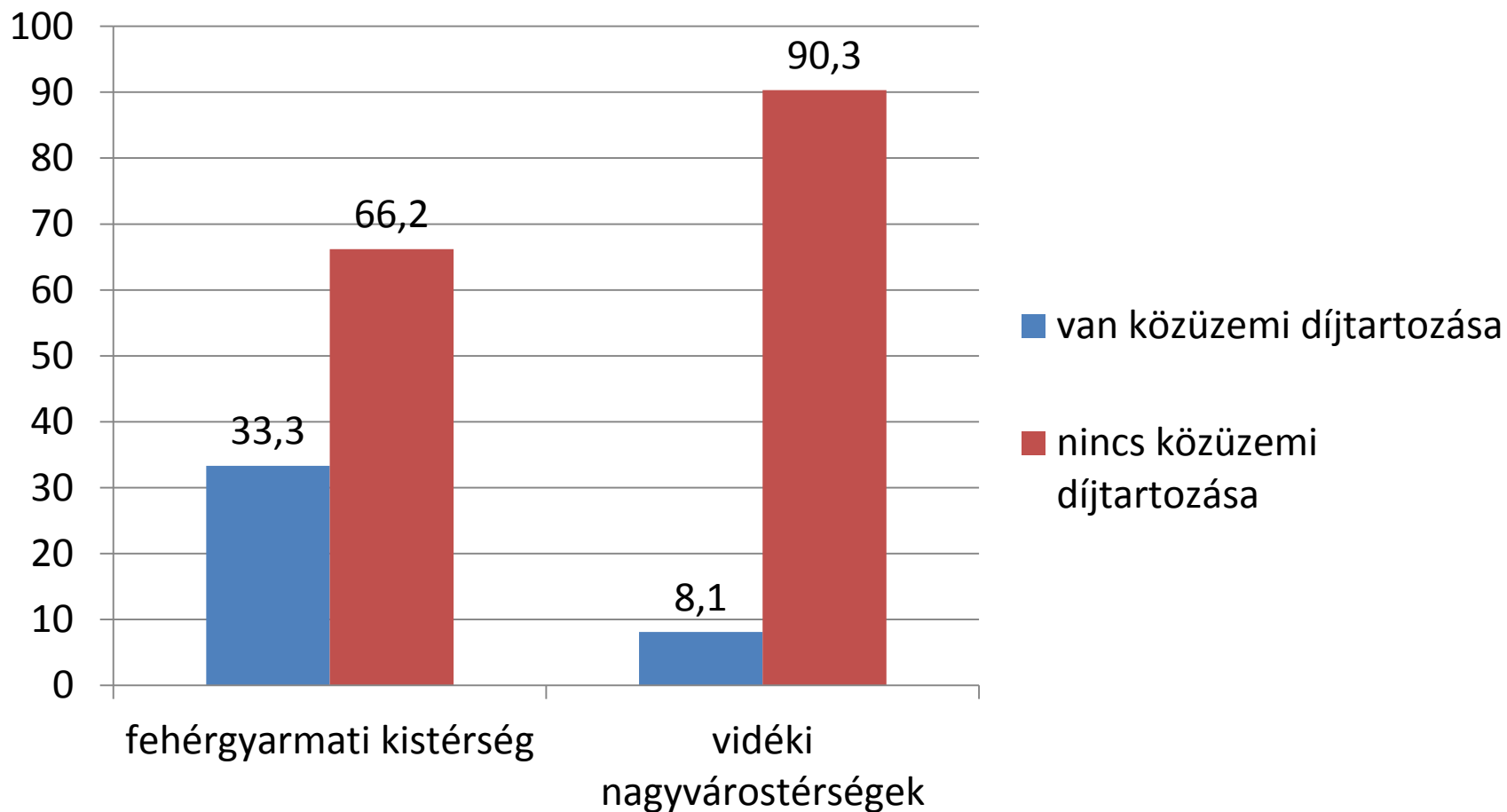
Havi nettó jövedelem, (ezer Ft)



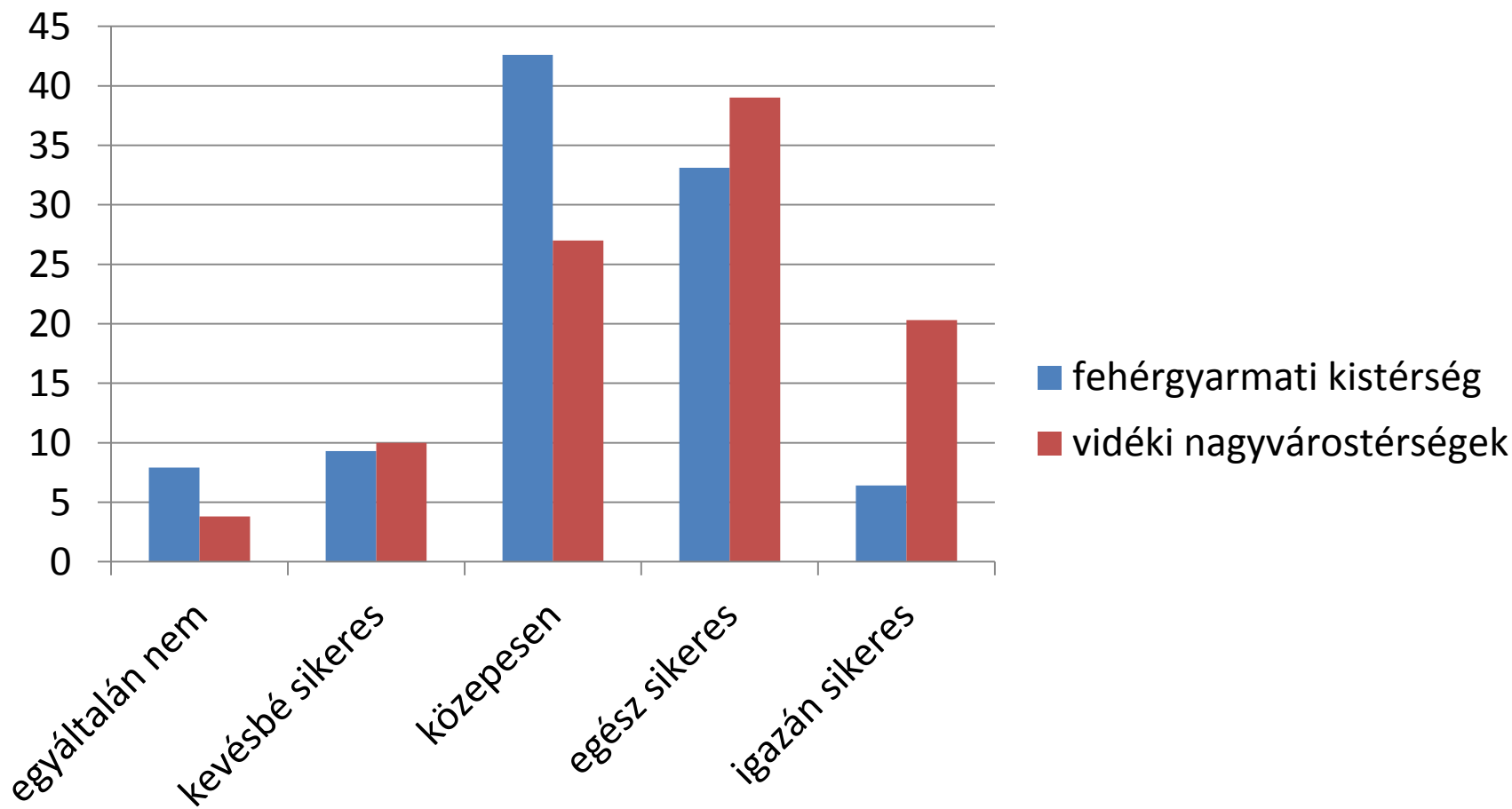
Mennyire jellemzőek az anyagi nehézségek az Önök életére ?



Közüzeti díjtartozással rendelkezők aránya, %, 2014



Mennyire érzi magát sikeresnek az egészségi állapota lehető legjobb formájának megőrzésében?



A társadalmi jól-lét hiánya a döntéshozókkal,
társadalmi és gazdasági szereplőkkel készített
interjúk összegzett eredménye alapján



Problémák az interjú alanyok szerint I.

1.) Krónikus és évtizedek óta tartó munkahelyhiány. (leépülő helyi gazdaság, multinacionális tőke hiánya).

„ez **egy összeszerelő üzem** lenne. De az a probléma, hogy az összeszerelő üzemet a legkönnyebb elköltöztetni, amint megszűnik az állami támogatás vagy megváltozik az adórendszer, abban a pillanatban elviszik máshová. Amint megváltozik a befektető hangulata összecsomagolja és elviszi. Egy gyártókapacitást már nem olyan könnyű elvinni. **A végeken függeni a befektetőktől nem egy perspektíva.**

„Szatmárnémeti alig 50 kilométerre van és akkor már egy multi cég inkább oda telepedik meg, mint az alig 7 ezer fős Fehérgyarmatra. Másfelől pedig **az adózási szabályok** is vállalkozó barátiabb Romániában, mint Magyarországon.”

Problémák II.

2.) Szakképzetlen, illetve alulképzett a potenciális munkaerő a térségben, rossz a képzési rendszer.

*„Ami nagy probléma, hogy a **képzési rendszer és a munkaerőpiac** valós **igénye messziről sincsen köszönő viszonyban egymással**. A befektetőnek le kellene ülnie a képzőiskolával megbeszélni, hogy milyen képzés van szüksége, és hogyan lehet átalakítani a képzési struktúrát. De ehhez is évek, ha nem évtized kell. Az meg már késő...*

(iskola igazgató)

„Ha ide is jönne egy multi, kérdem én, ki dolgozna benne?”

„A legnagyobb problémát én a szakember utánpótlásban látom. Egyszerűen nem találunk a nyugdíjba vonuló kollégák helyébe fiatal jól képzett például lakatos szakembert, mert nincs ilyen képzés itt a városban, meg az országban sem. „

(helyi vállalkozó)

Problémák III.

3.) Fiatal és szakképzettebb rétegek „elmenekülése” a térségből

*„Hiába tanulnak úgy sem lesz munkahelyük, itt helyben”.
Sok esetben már nem csak a fiatalok mennek el, hanem a
szüleik is. „vannak ismerőseim, akiknek a gyereke kiment
Németországba és miután ott megteremtette magának az
egzisztenciáját a szüleit is kivitte magával.”*

Problémák IV.

- 4.) általános elkeseredettség, kilátástalanság és pesszimizmus illetve passzívizmus, „áldozat-szerep”.

Nagyon szegények, ez igaz, hátrányos helyzetűek is. De higgyük el, hogy nagyon nagy részük nem akar dolgozni, sajnos az embereknek itt nagyon rossz a gondolkodása.
„Botpaládi vállalkozó”

Ez a nagy probléma, ha várjuk, hogy sült galamb a szánkba repüljön, addig itt nem lesz semmi. Kérem szépen, itt ne várja senki, hogy nagy munkalehetőségek lesznek ne is beszéljünk multi-cégről, csak egy 100 főt foglalkoztató cégről

Összegzés

- 1.) Bizonyításra került, hogy a fehérgyarmati kistérség nem csupán a statisztikai adatok szintjén, hanem az ott élő és dolgozó emberek véleménye szerint is súlyos demográfiai és társadalmi problémákkal küszködik
- 2.) A társadalmi jól-lét (anyagi biztonság, fizikai és mentális jól-lét) hiánya és elmaradása a vidéki nagyváros térségektől számottevő.
- 3.) A kistérség problémái komplexek, 4 fontos terület említettek az interjúalanyok: 1.) krónikus munkahelyhiány, elvándorlás, rossz helyi képzési rendszer, pesszimizmus



Köszönöm a figyelmet!

